

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I KŽ-Us 15/2021-7

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Damira Kosa, predsjednika vijeća te Perice Rosandića i dr. sc. Marina Mrčele, izv. prof. članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice - specijalistice Martine Setnik, zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženika F. L. zbog kaznenog djela iz članka 294. stavka 1. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11., 144/12., 56/15. i 61/15. – ispravak, - dalje: KZ/11.), odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika podnesenima protiv presude Županijskog suda u Osijeku od 25. studenog 2020. broj K-Us-18/2019-41, u sjednici vijeća održanoj 7. lipnja 2022., u prisutnosti u javnom dijelu branitelja optuženika Z. D., odvjetnika u O.,

p r e s u d i o j e:

I. Prihvaća se žalba državnog odvjetnika, preinačuje se pobijana presuda u odluci o kazni te se optuženik F. L. za kazneno djelo iz članka 294. stavka 1. KZ/11., na temelju tog članka, osuđuje na kaznu zatvora od 1 (jedne) godine.

II. Odbija se kao neosnovana žalba optuženika F. L. te se u ostalom pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

1. Pobijanom presudom Županijskog suda u Osijeku optuženik F. L. proglašen je krivim zbog počinjenja kaznenog djela davanja mita iz članka 294. stavka 1. KZ/11. te je na temelju tog članka osuđen na kaznu zatvora od jedne godine, a na temelju članka 55. stavaka 1. i 2. KZ/11. kazna zatvora zamijenjena je radom za opće dobro na način da se jedan dan zatvora zamjenjuje s dva sata rada.

2. Na temelju članka 148. stavka 1. u vezi s člankom 145. stavcima 1. i 2. točkama 1. i 6. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17 i 126/19. - dalje: ZKP/08.) optuženik je dužan naknaditi troškove kaznenog postupka na ime troškova svjedoka u iznosu od 590,00 kuna, na ime provedenog vještačenja po vještakinji R. B. u iznosu od 1.600,00 kuna i paušalnu svotu u iznosu od 3.000,00 kuna.

3. Protiv te presude žalbu je podnio državni odvjetnik zbog odluke o kazni, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske „pobijanu presudu preinači u pogledu odluke o kazni i opt. F. L. izrekne kaznu zatvora bez njezine zamjene radom za opće dobro na slobodi.“

4. Protiv presude žali se i optuženik F. L. po branitelju Z. D., odvjetniku u O., zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona i odluke o kazni, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske „preinači pobijanu presudu na način da opt. F. L. oslobodi od optužbe za kazneno djelo za koje je osuđen, ili pak da ukine pobijanu presudu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.“

5. Odgovori na žalbe nisu podneseni.

6. Sukladno članku 474. stavku 1. ZKP/08 spis je bio dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

7. Sjednica vijeća je održana u prisutnosti branitelja optuženika Z. D., odvjetnika u O., dok na sjednicu nisu pristupili uredno izviješteni državni odvjetnik i optuženik pa je sjednica održana u njihovoj odsutnosti, sukladno članku 475. stavku 4. ZKP/08.

8. Žalba državnog odvjetnika je osnovana, dok žalba optuženika nije osnovana.

U odnosu na žalbu optuženika, osim zbog odluke o kazni

8.1. Pobijajući prvostupanjsku presudu zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08. optuženik u žalbi ističe da je u opisu radnji izvršenja kaznenog djela izostao „opis subjektivnog obilježje tog kaznenog djela“, odnosno „oblik krivnje s kojim je djelo počinjeno i svijest o protupravnosti djela“.

8.2. Međutim, prema mišljenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, navedena povreda nije ostvarena jer izreka pobijane presude nije nerazumljiva, s obzirom da sadrži sve bitne objektivne i subjektivne elemente bića kaznenog djela davanja mita iz članka 294. stavka 1. KZ/11. za koje kazneno djelo je optuženik i osuđen pa se pobijana presuda može ispitati. Subjektivni element kaznenog djela, odnosno oblik krivnje koji se naziva izravna namjera, uz bitna objektivna obilježja tog kaznenog djela, sadržan je u izričaju „ponudio novčanu nagradu da ne piše novinski članak (...) a sve kako te informacije ne bi bile javno objavljene na T..hr – P.“ pa, stoga, žalba optuženika iz navedene žalbene osnove nije osnovana.

8.3. Optuženik u žalbi navodi da je pobijana presuda utemeljena na nezakonitom dokazu, odnosno na „USB sticku s tajno snimljenom snimkom razgovora – koju je Ured za suzbijanje kriminaliteta od novinara D. H. privremeno oduzeo koji dokaz je u smislu odredbe čl. 10. st. 2. t. 2. ZKP/08 nezakonit, a iz kojeg su izvedeni drugi dokazi koji su također u smislu odredbe čl. 10. st. 2. t. 4. ZKP/08. nezakoniti jer su nastali preslušavanjem digitalnog zapisa ovako snimljenog razgovora“, čime optuženik, iako izrijekom ne navodi, upućuje na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 2. ZKP/08., koja povreda, međutim, nije ostvarena.

8.4. Iako je snimka razgovora na koju upućuje optuženik sačinjena bez naloga suca istrage i bez znanja i pristanka osobe čiji se razgovor snima, čime su izravno povrijeđena Ustavom zajamčena prava osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti, koja su zaštićena člankom 35. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14., - dalje: Ustav RH), što bi predstavljalo nezakoniti dokaz iz članka 10. stavka 2. točke 2. ZKP/08., taj dokaz se u konkretnom slučaju ne smatra nezakonitim dokazom u smislu odredbe članka 10. stavka 3. ZKP/08., o čemu je Vrhovni sud Republike Hrvatske u konkretnom predmetu već zauzeo pravni stav u rješenju broj I KŽ-Us-77/2019. od 22. kolovoza 2019.

8.5. Naime, odredba članka 10. stavka 3. ZKP/08. propisuje da se nezakoniti dokazi pribavljeni povredom prava i sloboda iz članka 10. stavka 2. točke 2. ZKP/08. ne smatraju nezakonitim dokazima u postupku za teške oblike kaznenih djela iz nadležnosti županijskog suda, kod kojih interes kaznenog progona i kažnjavanja počinitelja preteže nad povredom prava. U konkretnom slučaju optuženik je obavljao funkciju zastupnika u Hrvatskom saboru, a mito je nudio novinaru u vezi s obavljanjem novinarskog posla, što je okolnost svakako značajna za ocjenu postojanja interesa za kazneni progon, kao i za ocjenu radi li se u konkretnom slučaju o teškom obliku kaznenog djela u smislu citirane zakonske odredbe. S obzirom da je optuženiku optužnicom stavljeno na teret da je nuđenjem mita izvršio izravan utjecaj na novinara čija je zadaća bila izvijestiti javnost o imovinskim prilikama optuženika kao saborskog zastupnika, čime je optuženik nastojao prikriti informacije koje su od značaja za transparentnost djelovanja državnih dužnosnika, kao što je to već navedeno i u obrazloženju ranije citirane odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske, i prema ocjeni ovoga vijeća u konkretnom slučaju ostvarena su sva obilježja koruptivnog ponašanja koje ima značaj teškog oblika kaznenog djela davanja mita iz članka 294. stavka 1. KZ/11. iz nadležnosti županijskog suda. Stoga, interes kaznenog progona i kažnjavanje počinitelja takvog oblika kaznenog djela, preteže nad pravom na privatnost optuženika pa je primjena članka 10. stavka 3. ZKP/08., u odnosu na zakonitost sporne snimke, opravdana.

8.6. Optuženik u žalbi osporava i svojstvo D. H. kao novinara, odnosno njegovo svojstvo odgovorne osobe u smislu odredbe članka 87. stavka 6. KZ/11., kao bitnog obilježja kaznenog djela iz članka 294. stavka 1. KZ/11., navodeći da D. H. ne može biti odgovorna osoba „na što upućuje i činjenica da se protiv novinara ne vode kazneni postupci zbog kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti u situacijama kada iskoriste svoje ovlasti i drugome prouzroče štetu“. Također smatra da optuženik nije bio ni svjestan činjenice da je D. H. u inkriminirano vrijeme imao status novinara jer je znao da je u mirovini pa, stoga, nije bio svjestan ni njegovog svojstva odgovorne osobe. Tvrdi, također, da D. H. „nije morao obaviti nikakvu radnju, odn. u konkretnom slučaju nije morao napisati i objaviti članak u svezi poslovanja trgovačkih društava T. d.o.o. u stečaju P. i T. bačvarija d.o.o. P., koja su u vlasništvu optuženika i članova njegove obitelji, jer ovakav zaključak proizlazi iz njegovog ugovora o autorskom honoraru i iskaza glavne urednica J. V.“. Stoga smatra da je u konkretnom slučaju činjenično stanje pogrešno utvrđeno te da je povrijeđen kazneni zakon jer je sud „iz provedenih dokaza pogrešno zaključio da opisano ponašanje optuženika po zakonu predstavlja kazneno djelo“.

8.7. Međutim, žalbeni prigovori optuženika nisu osnovani jer je prvostupanjski sud, na temelju pravilno utvrđenog činjeničnog stanja pravilno primijenio kazneni zakon i optuženika proglasio krivim za kazneno djelo davanja mita iz članka 294. stavka 1. KZ/11. i o tome u pobijanoj presudi dao jasne i valjane razloge.

8.8. Naime, člankom 87. stavkom 6. KZ/11. pod pojmom odgovorne osobe smatra se fizička osoba koja vodi poslove pravne osobe ili joj je izričito ili stvarno povjereno obavljanje poslova iz područja djelovanja pravne osobe. U konkretnom slučaju iz stanja spisa proizlazi da je trgovačko društvo T. d.o.o. s D. H. 1. rujna 2015. zaključilo Ugovor kojim se D. H. obvezuje za naručitelja uz ugovorenu autorsku naknadu povremeno stvarati autorska djela i to: pripremanje članaka, kolumni, osvrti i drugih pisanih djela iz djelokruga općih društvenih zbivanja, s naglaskom na teme iz političkog života i teme vezane uz kaznena odnosno kažnjiva djela. Dakle, suprotno navodima žalbe, optuženik je kritične zgrade sukladno zaključenom ugovoru radio novinarsko istraživanje vezano za optuženika F. L., a sadržaj i opseg povjerenog posla te odgovornost novinara sukladno zaključenom ugovoru, obuhvaća područje djelovanja pravne osobe kao naručitelja poslova. Stoga, D. H., u konkretnom slučaju ima svojstvo odgovorne osobe u smislu odredbe članka 87. stavka 6. KZ/11., o čemu je, također, Vrhovni sud Republike Hrvatske u istom predmetu već zauzeo pravno stajalište u rješenju broj I KŽ-Us-44/2018. od 28. veljače 2019.

8.9. Potpuno je neutemeljena žalbena tvrdnja da je kod optuženika izostala svijest o tome da D. H. ima svojstvo odgovorne osobe u trgovačkom društvu T. d.o.o. pa da bi se radilo o zabludi o biću kaznenog djela, jer već iz obrane optuženika, kao i iz izvedenih dokaza, pogotovo iz sadržaja snimke telefonskog razgovora između optuženika i D. H., proizlazi da je optuženik itekako bio svjestan činjenice da optuženik, neovisno o tome što je u inkriminirano vrijeme bio u mirovini, za medijsku kuću obavlja novinarski posao s ciljem objave članka o poslovnim i financijskim transakcijama i stanju imovine optuženika i članova njegove obitelji, pri čemu za kaznenopravnu odgovornost optuženika nije odlučno je li optuženiku bilo poznato o kojoj se medijskoj kući radi, kao i sadržaj ugovornog odnosa između optuženika i naručitelja posla. Također, nije u pravu žalitelj kada tvrdi da je svojstvo odgovorne osobe uvjetovano činjenicom zasnivanja radnog odnosa s pravnom osobom koja mu je poslove povjerila, tim više što iz Statuta elektroničke publikacije T. od 4. kolovoza 2015. proizlazi da su u pravima i obvezama izjednačeni svi novinari zaposleni u toj pravnoj osobi, kako oni temeljem ugovora o radu, tako i oni koji nisu u radnom odnosu već poslove obavljaju kao samostalno zanimanje u skladu sa zakonom pod uvjetom da te poslove obavljaju isključivo za tu pravnu osobu, kao što je pravilno zaključio i prvostupanjski sud u pobijanoj presudi.

9. Stoga, imajući na umu da je prvostupanjski sud pravilno i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice i na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio kazneni zakon, nije osnovana optuženikova žalba zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja (nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u žalbi ne obrazlaže), kao i zbog povrede kaznenog zakona.

U odnosu na žalbe državnog odvjetnika i optuženika zbog odluke o kazni

10. Pobijajući odluku o kazni državni odvjetnik tvrdi da je izrečena kazna preblaga te da zamjena zatvorske kazne radom za opće dobro nije primjerena „pogibeljnosti

počinjenog djela, niti kazneno-pravnoj odgovornosti optuženika te se s istom neće postići svrha kažnjavanja“, dok optuženik u žalbi zbog odluke o kazni ne navodi konkretne okolnosti koje bi imale utjecaja na odluku suda o kazni već paušalno ističe da „odluka suda o kazni nije zakonita jer je sud optuženika zbog zablude o biću djela morao osloboditi“.

10.1. U pravu je državni odvjetnik kada tvrdi da je prvostupanjski sud, nakon što je pravilno utvrdio olakotne okolnosti na strani optuženika (neosuđivanost, roditeljstvo i životnu dob), te okolnosti precijenio, zanemarujući činjenicu da je optuženik počinio teško koruptivno kazneno djelo prema novinaru, čime je grubo povrijedio odredbu članka 38. Ustava RH kojom je zajamčena sloboda mišljenja i izražavanja misli, koja obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa, iako je kao zastupnik u Hrvatskom saboru bio dužan štiti i promicati prava građana zajamčena Ustavom RH.

10.2. Cijeneći sve naprijed iznijete okolnosti, ocjena je ovog drugostupanjskog suda da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta zamjeni kazne zatvora radom za opće dobro. Vrhovni sud Republike Hrvatske smatra da je kazna zatvora od jedne godine ona kazna koja je u svemu primjerena okolnostima počinjenja djela, težini i društvenoj opasnosti djela, stupnju krivnje te ličnosti optuženika i može utjecati na optuženika, a i na sve ostale da ne čine kaznena djela i da shvate da je činjenje kaznenih djela pogibeljno, a kažnjavanje počinitelja pravedno. Izrečena kazna sadrži dostatnu moralnu osudu za zlo koje je optuženik počinjenjem djela prouzročio i dostatnu društvenu osudu za počinjenje djela.

11. Slijedom iznijetoga, odlučeno je kao u izreci, na temelju članka 482. i članka 486. stavka 1. ZKP/08-19.

Zagreb, 7. lipnja 2022.

Predsjednik vijeća:
Damir Kos, v.r.